

23/4/84

ELLLENGUATGE

Fer-hi cap

N omés certes preposicions, com és ara *sense*, que és un cas totalment especial, i peculiar del català, i algunes de les que indiquen la situació d'una cosa respecte a la situació d'una altra, admeten també un ús adverbial. És ben sabut que podem dir *Els uns anaven amb corbata i els altres anaven sense* (però no podem pas dir "Els uns anaven sense corbata i els altres anaven amb": és a dir, *sense* admet un ús adverbial que no admet *amb*). Anàlogament, al costat de *Vam encendre un foc davant la casa i S'enyoren lluny del país natal*, en què *davant i lluny*, introduint sengles grups nominal, són preposicions, podem dir *Sempre anaven davant i En aquell moment encara érem molt lluny*, en què *davant i lluny*, com a elements que modifiquen el verb, han d'ésser considerats termes adverbials.

En general, però, es pot dir que tots els termes prepositius pugnen per atènyer la categoria adverbial, encara que, és clar, no tots ho aconsegueixen, i n'hi ha alguns que ho fan en un grau o mesura inferior als altres. I, sovint, no és sinó amb un escorcoll pacient dels textos o amb una consideració atenta del parlar vivent que hom aconsegueix de descobrir per quin mitjà particular o especial un terme prepositiu ha accedit a la cobejada adverbialització. Així, una preposició com *fins* és, que hàgim reeixit a descobrir, de difícil adverbialització (fem abstracció dels casos en què equival a *adhuc*), i demana, si no un grup nominal, un equivalent pronominal a introduir: *Hauriem volgut parlar amb el conseller però era difícil arribar fins a ell*. En canvi, una preposició com és ara *cap* (normalment seguida de *a*, és a dir, *cap a*) ha trobat, en una certa mesura, la manera d'adverbialitzar-se per mitjà de les locucions verbals *anar-hi de cap i fer-hi cap*, aptes a usar-se, és cert, no pas en tots els casos, però que en alguns d'ells permeten de prescindir d'un terme pronominal que substitueixi el grup nominal esmentat abans. Examinant textos de Carles Riba, trobem, al costat de *...en tant que es parteix cap a elles* (les empreses a què un poble s'hagi mai llançat) *amb una certa inconsciència...* (pròleg al Diccionari Fabra), *Preveure i anunciar una desfeta com a segura pot no ésser desitjar-la, però sí que és anar-hi de cap* ("Entre dos dilentantismes"). Diem, anàlogament: *No cal que m'espereu que més endavant ja faré cap. Si encara no han arribat al refugi estan a punt de fer-hi cap.*

Albert Jané